

Міністерство культури та інформаційної політики України
Комунальний заклад вищої освіти
«Дніпровська академія музики»
Дніпропетровської обласної ради»

СИЛАБУС
НОРМАТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«СУЧАСНІ ОСВІТНІ СИСТЕМИ»
кафедра історії та теорії музики

Рівень вищої освіти – другий

Ступінь вищої освіти – Магістр

Галузь знань – 02 «Культура і мистецтво»

Спеціальність – 025 «Музичне мистецтво»

Освітньо-наукова програма – «Музичне мистецтво»

Д н і п р о
2 0 2 4

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ. Навчальна дисципліна «Сучасні освітні системи» є обов'язковим компонентом циклу професійної та практичної підготовки здобувачів другого рівня вищої освіти «магістр». Актуальність предмета визначається необхідністю оволодіння теоретичними знаннями з питань методології наукових досліджень для застосовувати їх у практичній діяльності.

КОМПЕТЕНТНОСТІ. У межах курсу здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти формують загальні компетентності, передбачені освітньо-науковою програмою Дніпровської академії музики.

Інтегральна:

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі музичної професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій в теорії, історії музики, у педагогіці, виконавстві та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні:

ЗК 3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);

ЗК 7. Здатність до міжособистісної взаємодії.

Фахові:

ФК 2. Усвідомлення процесів розвитку музичного мистецтва в історичному контексті у поєднанні з естетичними ідеями конкретного історичного періоду.

ФК 3. Здатність розробляти і реалізовувати творчі проекти по створенню /інтерпретації/ аранжуванню та перекладу музики/ звукорежисерської практики обробки звуку.

ФК 5. Здатність збирати та аналізувати, синтезувати художню інформацію та застосовувати її для теоретичної, виконавської, педагогічної інтерпретації.

ФК 7. Здатність аналізувати виконання музичних творів або оперних спектаклів, здійснювати порівняльний аналіз різних виконавських інтерпретацій, у тому числі з використанням можливостей радіо, телебачення, Інтернету.

ФК 9. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність в закладах вищої освіти.

ТРИВАЛІСТЬ КУРСУ. Кількість кредитів ЄКТС – 4, курс – перший, семестр I-II, загальний обсяг – 120 годин, з них практичних – 76 години, самостійних – 44 години.

МЕТОЮ викладання навчальної дисципліни «Сучасні освітні системи» є наукове опанування здобувачами освіти системи сучасних педагогічних методів, засобів та форм викладання фахових дисциплін у музичних вишах.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

ПРН 2 Володіти навичками ансамблевого музикування в групах різних складів у концертно-виконавському та репетиційному процесах.

ПРН 8 Здійснювати викладання гри на інструменті / вокалу /диригування / теорії, історії музики / композиції з урахуванням потреб здобувача освіти, цілей навчання, вікових та індивідуальних особливостей здобувача.

МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ В СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНІЙ ПОСЛІДОВНОСТІ. Дисципліна «Сучасні освітні системи» вивчається на першому курсі (I–II семестри) та є важливим навчальним компонентом. Для набуття практичного досвіду з предмету необхідні знання з дисциплін «Педагогіка та психологія», «Основи наукових досліджень», «Методологія музичної освіти». Дисципліна «Сучасні освітні системи» пов'язана з вивченням наступних дисциплін циклу професійної та практичної підготовки: «Методологія наукових досліджень», «Новітні музикознавчі концепції», «Підготовка магістерської (кваліфікаційної) роботи», «Історія педагогічних вчень», «Музична педагогіка вищої школи».

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ. Дисципліна «Сучасні освітні системи» реалізується у вигляді практичних занять та самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ. Інформаційно-узагальнюючий метод, пояснювально-стимулюючий, збирання інформації, метод міжпредметних зв'язків, метод жанрової атрибуції, аналітичний метод.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Сучасна філософія вищої освіти

Визначення поняття «філософія освіти». Причини формування філософії освіти як особливої міждисциплінарної галузі Сучасні напрямки філософії освіти: аналітичний, критико-раціоналістичний, гуманітарний. Множинність філософії освіти проблем як результат дискусій між її різними представниками. Українська філософія освіти. Вища освіта як ефективний канал соціальної мобільності. Проблема невідповідності аксіологічним(ціннісним) компонентам, практичному досвіду, науковій обґрунтованості. «Теоретична нейтральність», «методологічний плюралізм» (Є. Вдовиченков) відносно особистості та її соціальної поведінки.

Тема 2. Синергетичний підхід у вищій освіті

Визначення синергетичності як міждисциплінарного наукового підходу постнекласичної науки. Подолання ентропії (непорядкованості, хаосу). Порушення принципу когерентності. Ефект відгалуження. Точки відгалуження або біфуркації. Перехід до нелінійного розвитку вищої освіти. Принцип проліферації теорії (розмноження) та неспіввимірності різних освітніх теорій. Принципи дидактики нового типу (за С Кульєвичем): принцип суб'єктності пізнаючої свідомості, нове місце дослідника, студент

і викладач як активні суб'єкти навчального процесу, принцип додатковості. Синергетична «відкрита модель» освіти: відкритість освіти майбутнього; інтеграцію всіх способів освоєння людиною світу; розвиток і включення в процеси утворення синергетичних уявлень про відкритість світу, цілісності і взаємозв'язку людини, природи і суспільства; звернення до світоглядних і смислових моделей; вільне користування різними інформаційними системами; особистісну спрямованість процесу навчання; розвиток культури комунікації; психологічну установку здобувача на надзавдання, процес постійного пошуку і змін; зміна ролі викладача: перехід до спільних дій в нових, небувалих ситуаціях у відкритому, незворотному світі. Критеріальні синергетичні ознаки педагогічних систем. Синергетичні імплікації в психолого-педагогічній науці. Холістичний принцип сприйняття світу й кожної з його складових у їх цілісності. Обумовленість холізму педагогічної думки.

Тема 3. Мультикультурний підхід у вищій освіті

Мультикультуралізм як складний соціокультурний феномен, стратегія міжкультурної взаємодії, яка спрямована на створення особливих умов для виховання взаєморозуміння між різними етнокультурними і мовними спільнотами. Мультикультурна освіта: теорія, процес та інноваційний рух в освіті. Основа мультикультурної освіти – принцип діалогу культур. Мультикультурність як наслідок впливу глобалізації: не процес універсалізації знання, яка насильно об'єднує системи, а як процес взаємоприйняття досягнень.

Тема 4. Аналіз новітніх технологій вищої освіти

Компетентнісний підхід у XXI ст., його коригування. Кількісні та якісні інтерактивні технології. Контекстне навчання та його застосування в процесі фахової підготовки здобувача. Створення портфоліо та індивідуального освітнього маршруту здобувача. Проблемне та проєктне навчання, їх роль у стимулюванні творчої та самостійної роботи здобувача. Особистісно-орієнтоване навчання та співробітництво. Форсайт-технології та їх можливості у галузі вищої мистецької освіти. Атрибутивні ознаки форсайт-технології: передбачення альтернатив розвитку предмета вивчення і вибір найбільш прийнятної з них; проєктування майбутнього (обґрунтування плану дій, опорних точок, тимчасових рамок, обсягів ресурсів), спільна побудова образу майбутнього. Принципи гуманної педагогіки та специфіка їх втілення у вищих закладах освіти. Створення освітнього середовища ВНЗ за принципом «людяності», поваги до студента, віри в його можливості. Форми співпраці та сумісної творчості, коректне спрямування студента на усвідомлення та опанування вищих духовних цінностей завдяки музичному мистецтву та художній культурі. Співвіднесеність потреб суспільства і особистісних можливостей студента в умовах різних рівнів системи вищої освіти. Формування «глобально відповідальної свідомості» сучасного здобувача.

Тема 5. Мистецтво та біоетика

Визначення біоетики та її агентів в сучасній культурі: трансдисциплінарні майданчики наукових співтовариств, просуспільні організації, просвітницькі курси, етичні комітети, музеї і некомерційні арт-простори, арт-інтервенції в бібліотеках і школах, конгрес-залах і театрах, пов'язаних з людським тілом, з його можливостями, а також межами його взаємодії зі світом. Втрата особи, персони, перетворення тіла в машину (М. Фуко) та відображення цього в мистецтві. Проникнення технологій в світ мистецтва, інтеграція мистецтва в галузь технологій. Недостатність уваги сучасної освітньої системи до можливостей, пов'язаних з використанням мистецтва в освітніх програмах. Підвищення ролі мистецької освіти. Особлива форма мистецтва біо-арту як творча відповідь на можливості біотехнологій, що створюють нові форми життя, що не існували раніше в природі. Біо-арт і біоетика як взаємодоповнюючі дискусійні хвилі (А. Губенко).

Тема 6. Виконавське музикознавство як нова інтегрована галузь вищої освіти та науки

Виконавське музикознавство як галузь мистецтвознавства Теорія музичного виконавства М. Давидова. Феномен виконавського мислення. Психологія виконавської майстерності та складові процесу її формування. Особливості виконавського аналізу музичного твору. Роль науково-дослідницької роботи музиканта-виконавця. Поняття індивідуальності виконавського інтонування. Теорія інтерпретації, її основні її складові. Інтерпретація як наукова, дослідницька та творча діяльність. Мета інтерпретації художнього твору - не реконструкція задуму автора, а конструкція сенсу, причетність до змісту. Обумовленість процесу інтерпретації музичним мисленням здобувача. Метафоричність та «метафоричний стрибок» (за теорією Д. Кірнарської). Взаємозв'язок аналізу та інтерпретації. Триланкова модель інтерпретації В. Москаленка. Особливості інформативності для виконавця нотного тексту у кожену епоху. Роль формування психотехнічних навичок безперервності слухової уваги і навичок «сценічного перевтілення»

Тема 7. Сучасна музична культура як чинник інновацій у дидактиці вищої освіти

Нові парадигми музичної естетики ХХ ст., їх корегування у ХХІ ст. Загальна зміна художнього сприйняття та художньої практики, непідготовленість здобувачів вищої освіти. Ж. Бодрійяр про сучасне мистецтво: відсутність мистецтва як творчості. Сучасне мистецтво як протилежність майстерності, натхненню, уяві. Завдання митця – правильно «програмувати» всі можливі емоційні форми. Технологічні види мистецтва та створення Симулякру, наслідком якого є байдужість глядача, дефіцит його уваги та кліпове мислення. Види резонансу сприйняття. Дидактичні умови для усвідомлення здобувачем нових рис художнього сприйняття сучасності,

формування нового типу слухацької аудиторії, нової гнучкої репертуарної стратегії та презентування цінності виконавської майстерності та інтерпретації.

Тема 8. Фаховий компонент вищої музичної освіти

Стандарти сучасної вищої музичної освіти. Поєднання креативності, фахової культури із соціальним просуванням продуктів власної професійної діяльності. Засоби формування професійного слуху в аспекті критичності, різнопараметрової аналітики. Готовність до інноваційної, експериментальної діяльності, глибинне розуміння традиційних професійних надбань. Загальні та спеціальні складові методики навчання здобувача ЗВМО. Можливості застосування інтегративного підходу до формування високої професійної культури музиканта. Поєднання вузькофахових та загальнономистецьких знань як основа для інтенсивного професійного росту особистості музиканта. Принципи створення навчальних програм з фахових дисциплін, спецкурсів, індивідуального плану розвитку здобувача. Види контролю та оцінювання компетентностей у навчальному процесі. Організація складання іспитів і заліків. Творчі проекти та інші креативні формати демонстрації професійної відповідності здобувача.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ. До контрольних заходів відносяться поточний та підсумковий контроль. **Поточний контроль** включає до себе перевірку засвоєння матеріалу вибіркових тем курсу згідно з тематичним планом шляхом виконання самостійних та практичних завдань. **Підсумковий контроль – екзамен** наприкінці II семестру – проводиться з метою оцінки результатів навчання в обсязі навчального матеріалу, визначеного навчальною програмою, і в терміни, встановлені навчальним планом. Основними формами контролю знань є опитування, перевірка самостійних робіт студентів та їх захист на занятті.

ПОЛІТИКА КУРСУ («Правила гри»). Курс передбачає самостійну роботу та роботу у колективі. Середовище на занятті є творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені програмою мають бути виконані у встановлений термін. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності. Пропуски занять здобувачами припустимі тільки з поважних причин та підлягають відпрацюванню.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Белявіна Н. Д. Б 44 Методологія та методика викладання фахових мистецьких дисциплін : підручник. Київ : НАКККиМ, 2019. 280 с.
2. Вдовиченко Є. Місто філософії в реформуванні освіти в Україні. *Вісник Львівського університету*. Вип. 10. Львів, 2017. С. 19–25.

3. Глушук Т. Музично-виконавське мистецтво як об'єкт дослідження українського мистецтвознавства. *Культура і сучасність* № 1, 2016. С. 87–91.
4. Давидов М. А. Виконавське музикознавство : енциклопедичний довідник. Луцьк : Волинська обласна друкарня, 2010. 400 с.
5. Жайворонок Н. Б. Музичне виконавство як феномен музичної культури : дис. ... канд. мистецтвознавства : спец. 17.00.01 Теорія і історія культури. К., 2006. 183 с.
6. Теорія і методика викладання в вищій школі. Конспект лекцій з навчальної дисципліни : навч. посіб. для підготовки докторів філософії очної форми навчання, які навчаються за спеціальністю 133 «Галузеве машинобудування» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: І. О. Казак. Електронні текстові дані. Київ : КПІ ім. І. Сікорського, 2018. 116 с.

Додаткова

1. Катрич О. Сильова ієрархія та стильова концентричність – два погляди на проблему дослідження музично-виконавського стилю. *Науковий вісник НМАУ. Музичне виконавство*. К., 2001. Вип. 18. С. 115–122.
2. Котляревська О. І. Варіативний потенціал музичного твору: культурологічний аспект інтерпретування: автореф. дис... канд. мистецтвознавства: спец. : 17.00.03 Музичне мистецтво / Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського. Київ, 1996. 19 с.
3. Ергиев І. Артистизм музыканта-инструменталиста. Одеса: Астропринт, 2014. 284 с.
4. Маркова О. М. Онтологія виконавства і "розпізнавання" в музиці. *Трансформація музичної освіти і культури в Україні* : матеріали науково-творчої конференції, присвяченої 90-річному ювілею з дня заснування Одеської державної музичної академії ім. А. В. Нежданової / гол. ред. О. В. Сокол. Одеса : Друкарський дім, 2004. С. 46–56.
5. Щербініна О. М. Пізнання музичного стилю: теорія, методика, практика: електронний навчальний посібник Ніжин, 2014. URL : <http://musicstyle.meximas.com/mon.htm>.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: електронні ресурси. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/node/2116>
2. Україніка наукова: національна реферативна база. URL: <https://ube.nlu.org.ua/>
3. Вікімедія Україна. URL: <https://bit.ly/3GNRg9v> .
4. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського www.dnpb.gov.ua/